784
Մ-49

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ԿՈՆՍԵՐՎԱՏՈՐԻԱՅԻ ԳԵՂԱՐՒԵՍՏԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴԻ
ԴՐՒԱՏՄԱՆ ԱՐԺԱՆԱՑԱԾ

28

ՌՈՄԱՆՈՍ ՄԵԼԻՔԵԱՆ ԱԶԱՏ ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ

ԵՐԱԺՇՏԱԿԱՆ ԱՅԲԲԵՆԱՐԱՆ

ԴԱՍԱԳԻՐՔ ԵՐԳ-ՁԱՅՆԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

(ԴԻԱՏՕՆԻԶՄ)

С.-ПЕТЕРБУРГЪ.
ТИПОГРАФІЯ и ЦИНКОГРАФІЯ Э. ФРИШМУТЪ и К-о. ДЕМИДОВЪ, Д. 1.
1913.

21.08.2013
6078
2769-74
ՀԱՆՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆ
Гос. Библиотека
ՀՍՍՀ-Арм.ССР
им. А. Мясникяна
Ա. ՄՅԱՍՆԻԿՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ

25 OCT 2010

ՆԵՐԱԾՈՒՄՆ

ՆՈՏԱՆԵՐ

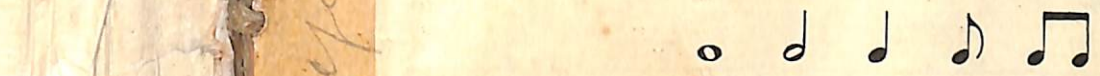

ՆՈՏԱՅԻՆ ՍԻՍՏԵՄ

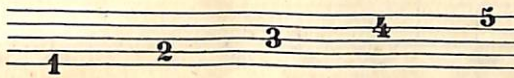

ԳԾԵՐԻ ՎՐԱՅ

ԳԾԵՐԻՑ ԲԱՐՁՐ

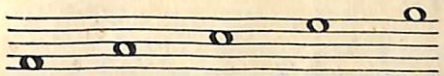

ԳԾԵՐԻ ՎՐԱՅ, ԳԾԵՐԻՑ ԲԱՐՁՐ, ԳԾԵՐԻՑ ՑԱԾՐ

ՍՈԼ ԲԱՆԱԼԻ

ՕԺԱՆԴԱԿ ԳԻԾ
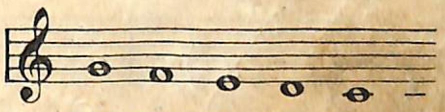
ՍՈԼ ՖԱ ՄԻ ՌԷ ԴՈ

ԴՕ ձայն

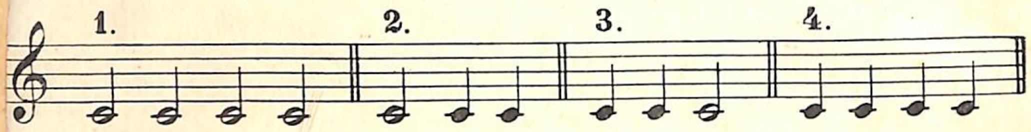

ԲԱԴԻԿ, ԲԱԴԻԿ
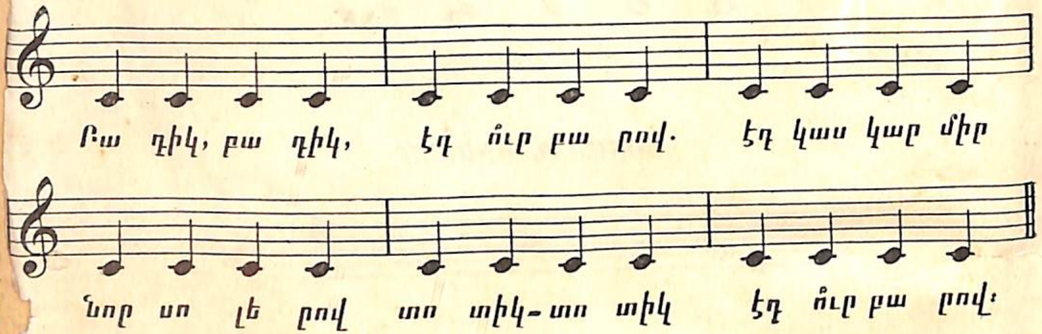
ԴՕ-ՐԷ ձայներ
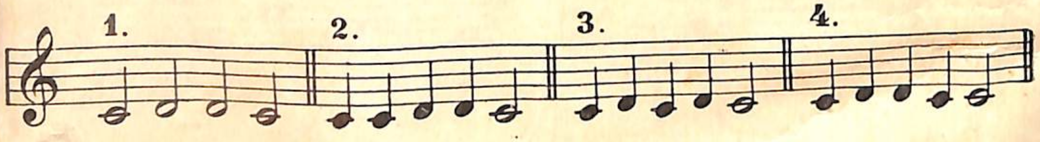
ԳԱԹԱՆ ՈՒ ՓԱԽԼԱՒԱՆ
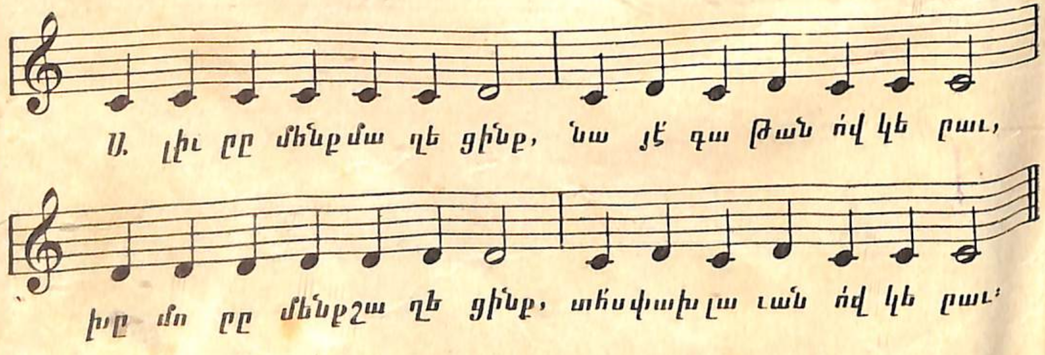
2763-74

ԴՕ-ՐԷ-ՄԻ ձայներ
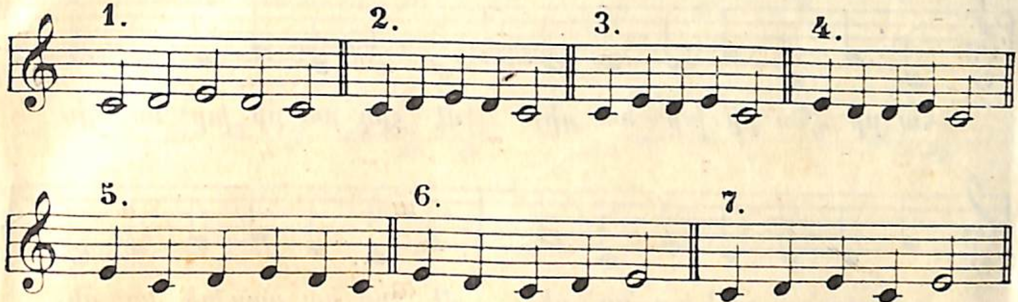
ՀՈՒՌՒՆ ԳՆԱՑ
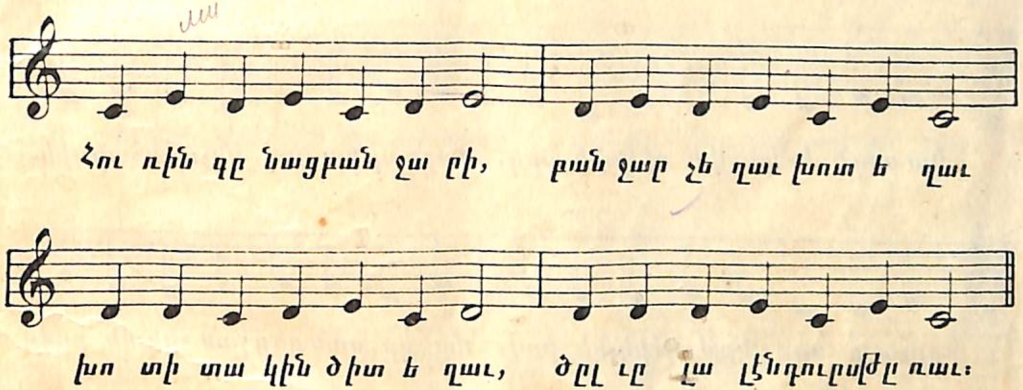
ԴՕ-ՐԷ-ՄԻ-ՖԱ ձայներ
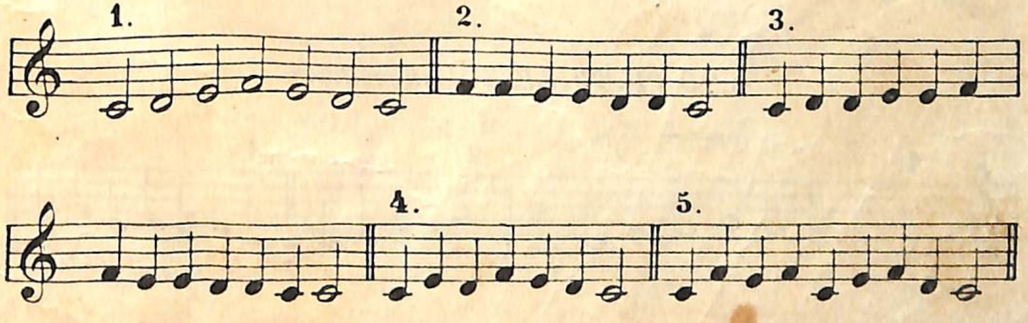
ԽՆՈՑԻ
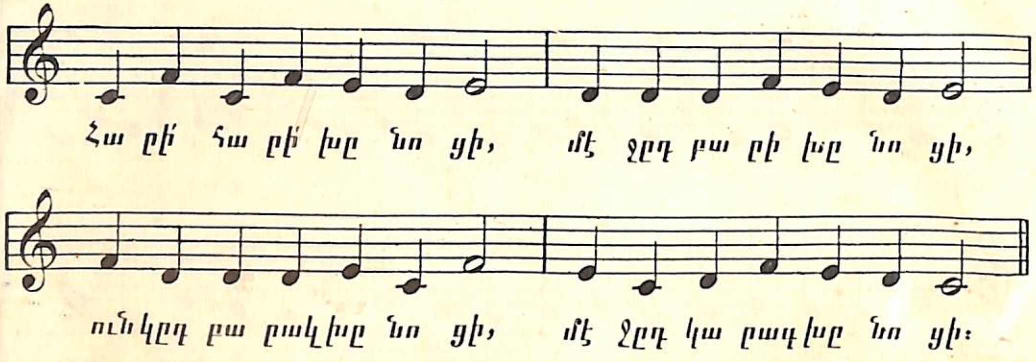
ԿԱՏՈՒ
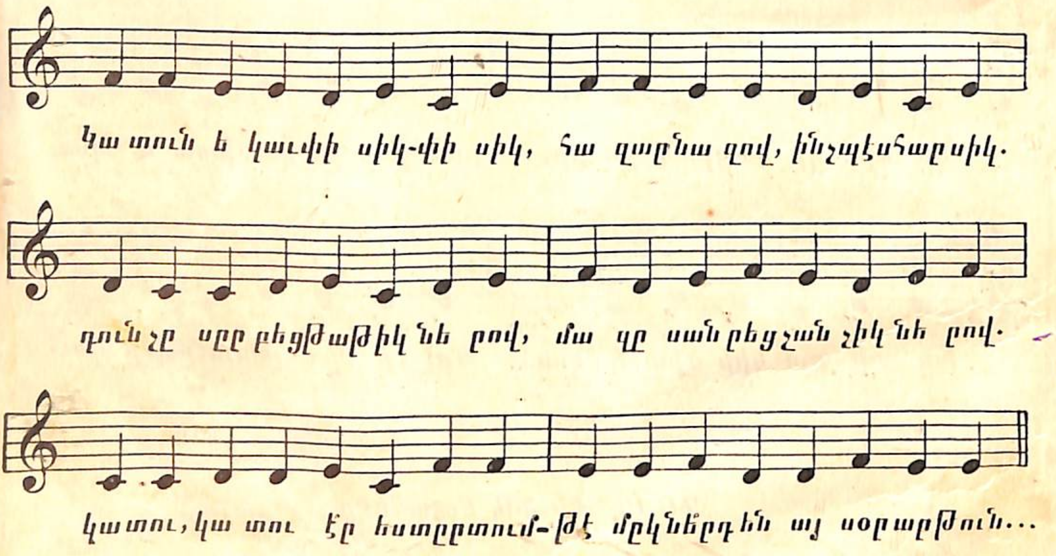
ԴՕ-ՐԷ-ՄԻ-ՖԱ-ՍՕԼ՝ ձօնաներ
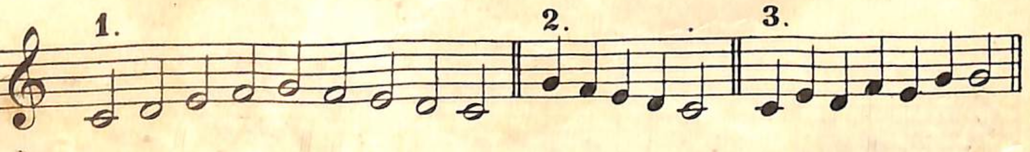
Ունկ՝ ականջ
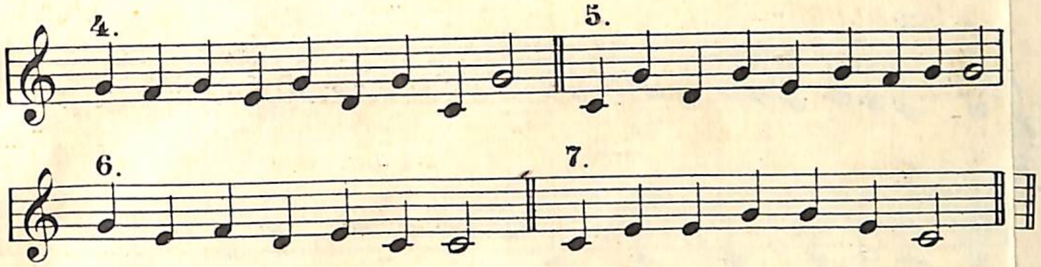
ԳՐԵԼ-ԿԱՐԴԱԼ

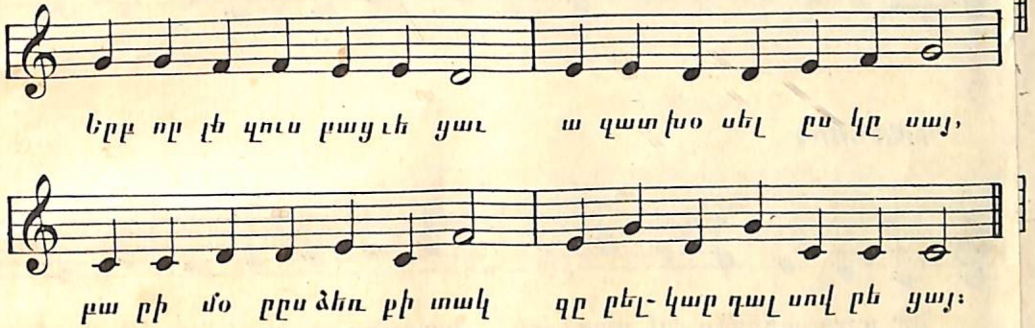

ՄԱՍՏԱՆԸ
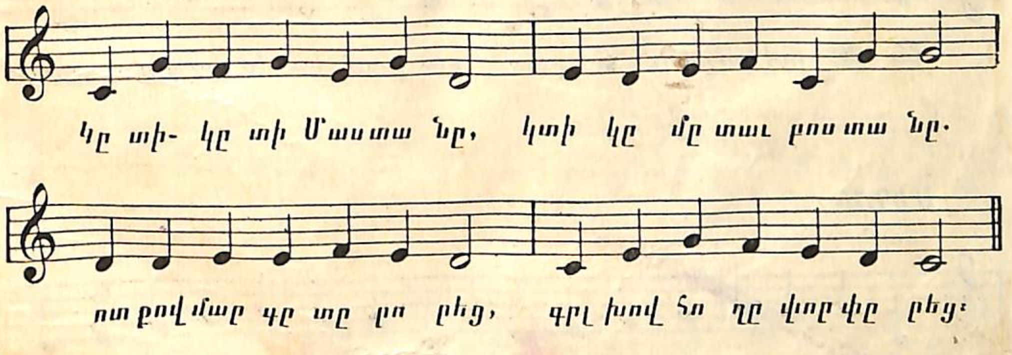
ԴՕ-ՐԷ-ՄԻ-ՖԱ-ՍՕԼ-ԼԵԱ ձօնաներ
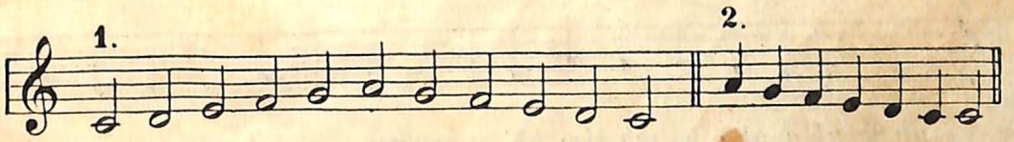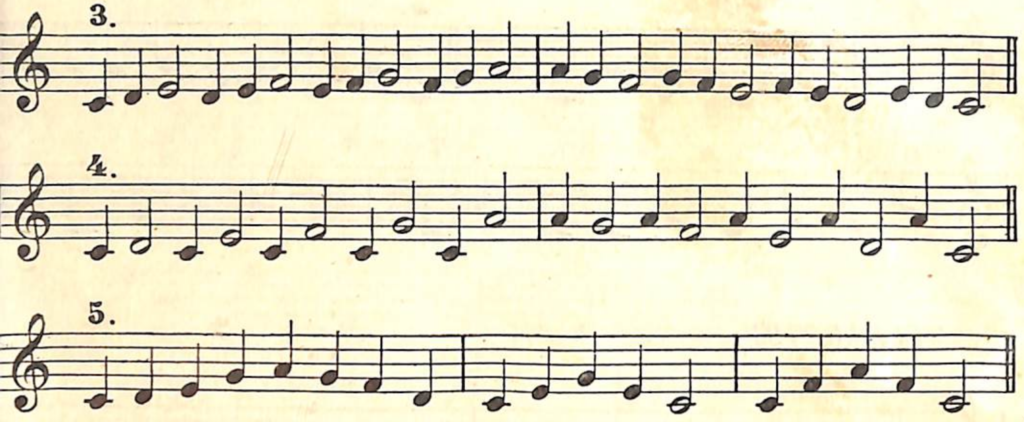
ԳԱՌՆՈՒԿ
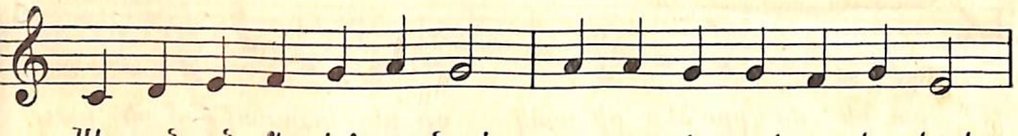
Սի րուն ան մեղ իմ գառնուկ, բուրդըդ սիպտակ ու փա փուկ,

վա զե լօվ դաշտու ա րօտ քա շում ես մօ րըդ կա րօտ։

ՄԵՂՈՒ
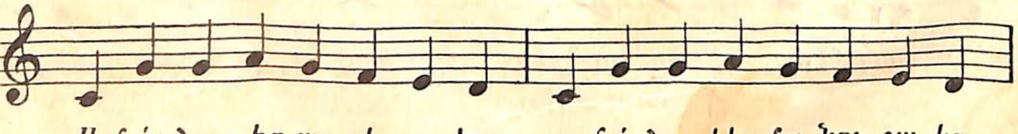
Ա հա՛ ծա ղից ա րե վա կը, ա հա՛ ծաղ կից մա նու շա կը,
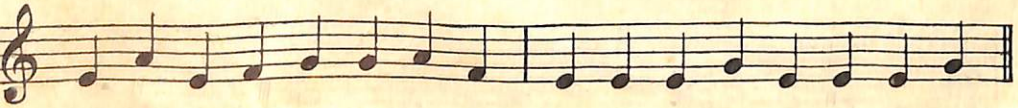
մե ղուն թռ չի իր փե թա կը՝ տըզզոր գա լով, տըզզոր գա լով…

ԴՕ-ՐԷ-ՄԻ-ՖԱ-ՍՕԼ-ԼԵԱ-ՍԻ-ԴՕ նօտաները
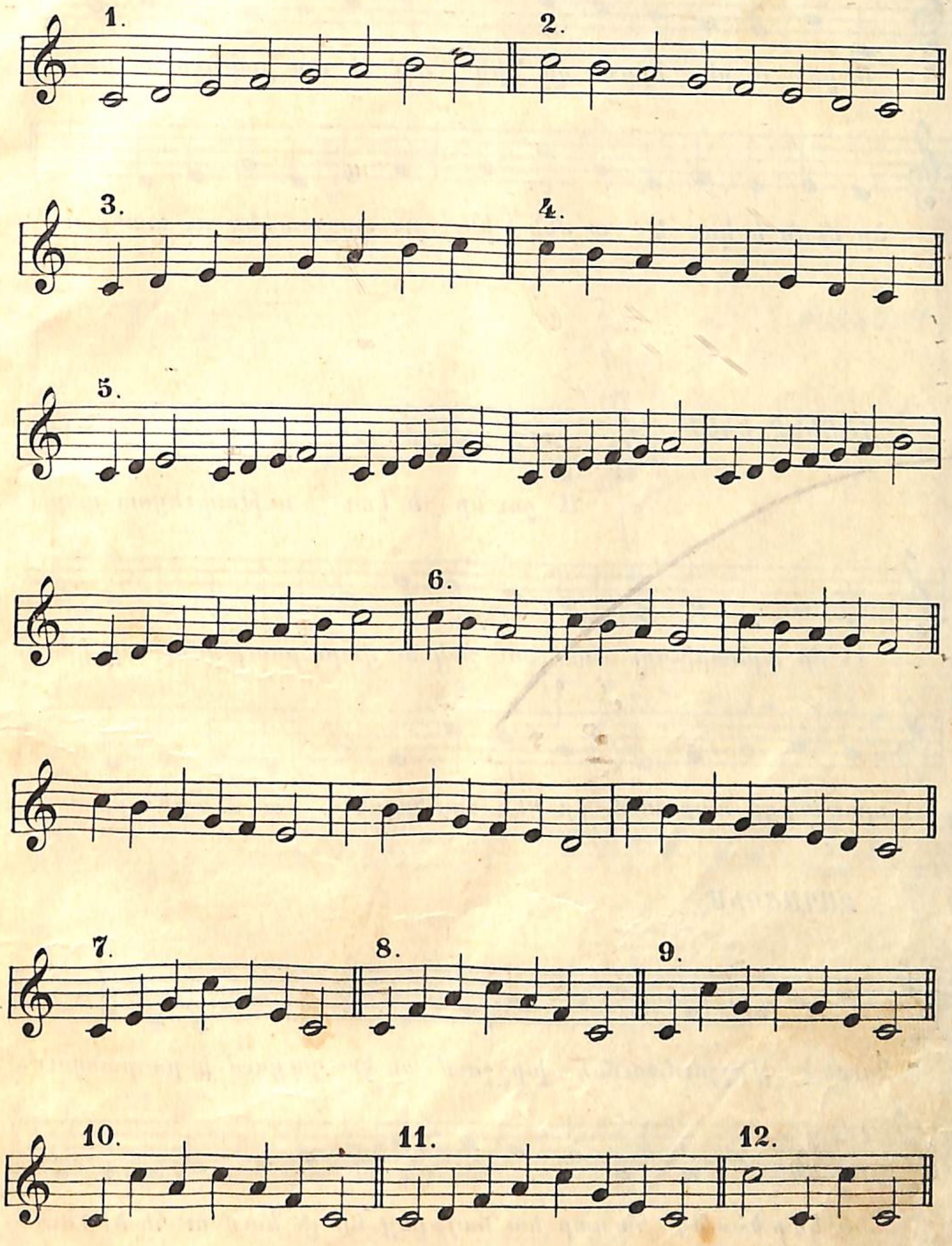
ԱՐԵՒԻՆ
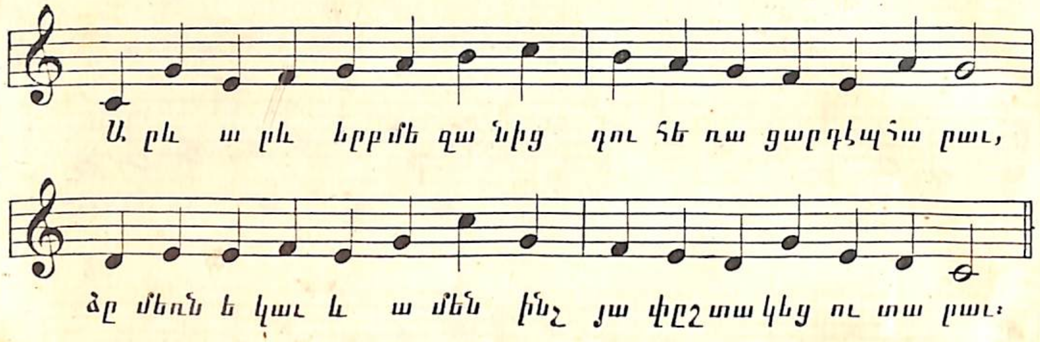
ԱՇՈՒՆԸ ԵԿԱՒ
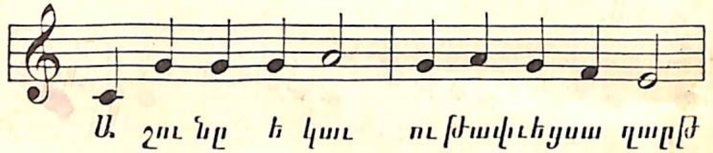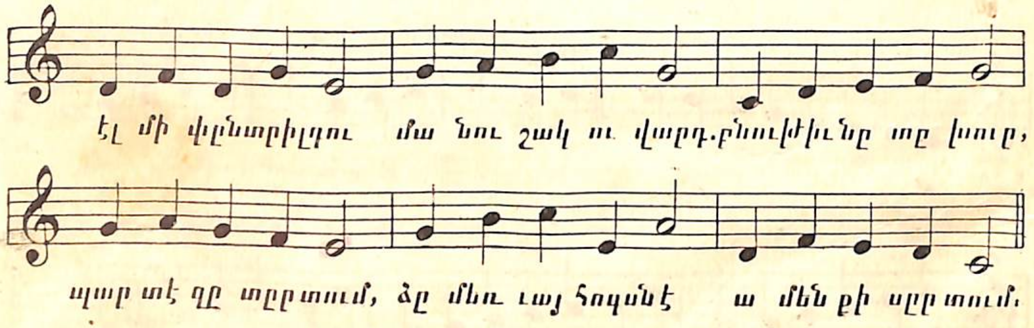
ՋԱՂԱՑՈՒՄ
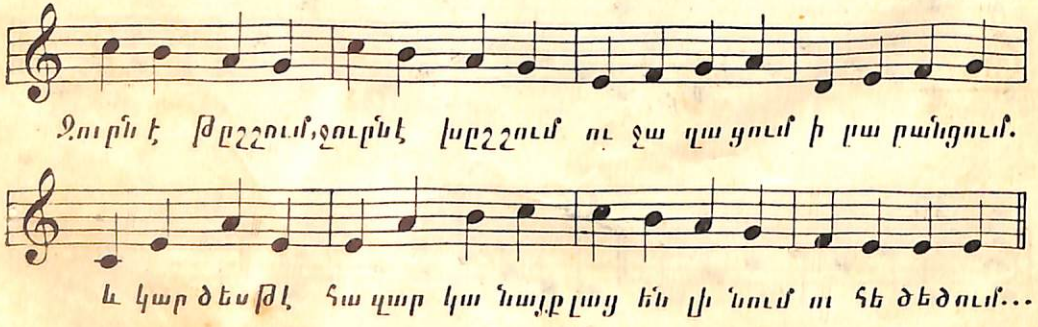
ՏԱԿՏ

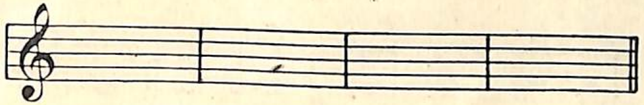

2/4 ՉԱՓ
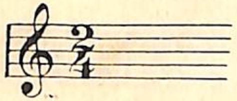
ԲԱՂԽՈՒՄ

1.
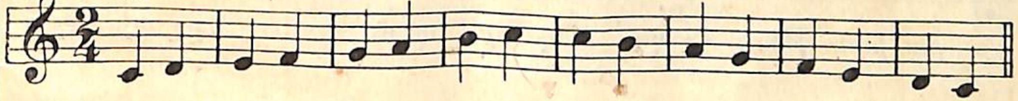
2.
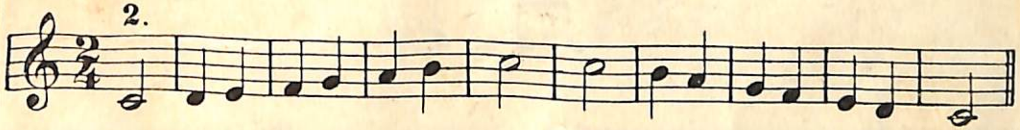
3.
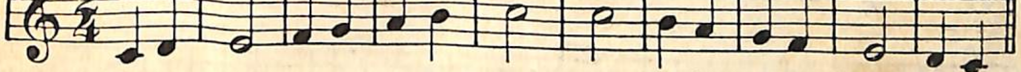
4.

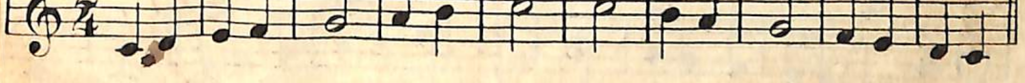

Է՛Յ ԿԱՆԱՉ ԱԽՊԷՐ
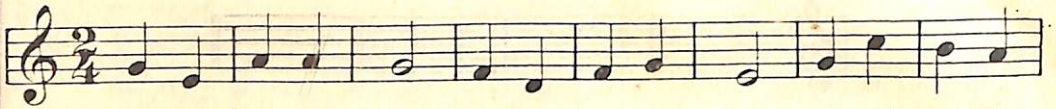
Է՛յ կա նաշ ախ պէր, Է՛յ ճա նաշ ախ պէր, ա բի՝ քեզ հետ

բեր ա բե ւի շա ղեր. բեր ա նու շա հոտ ծիլ,ծա ղիկ ու
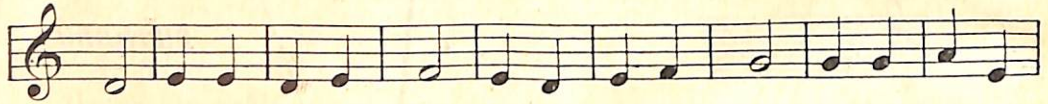
խոտ,կարկա չուն վը տակ, երկինք կապու տակ,խա տուտիկնաւ
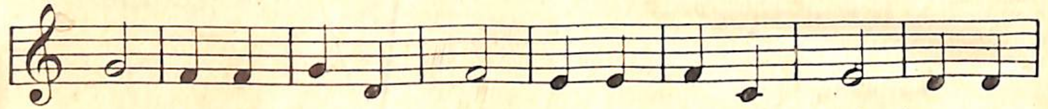
բեր, գլնգլըն գան եր գեր, գաւ նե րի մա յին, խաղ ու
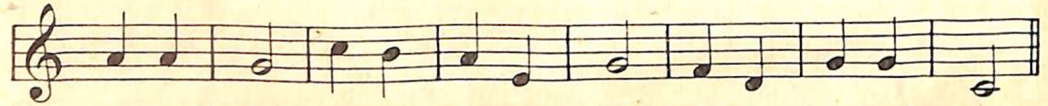
րա խու թիւն. Էյ կա նաշ ախ պէր, Էյ ճա նաշ ախ պէր։

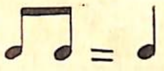

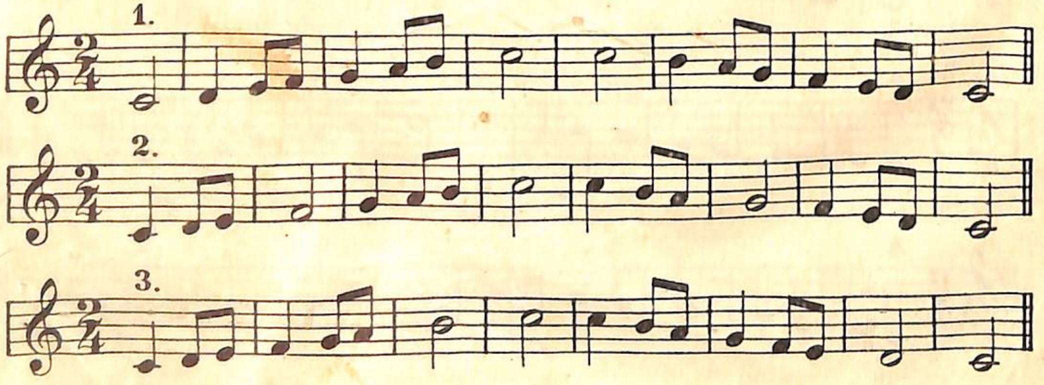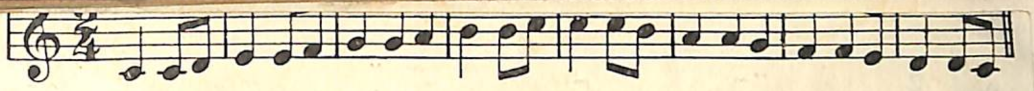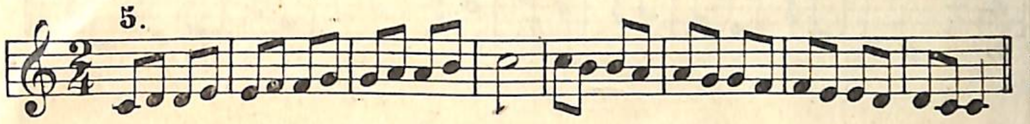

ԳԱՐՈՒՆ Է
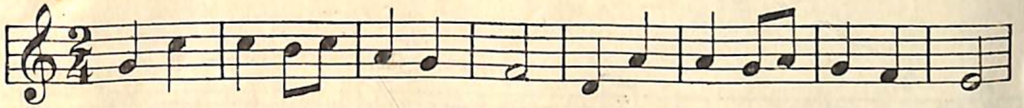
Ա ւին դի մէ ջ վառ ըն կել, սա րի ձիւ նը հալ ըն կել,

ձընծա ղի կը շալ ըն կել, ջա նի՛ս մա նի՛ս գա րուն է…

ՊԱՈՒԶԱ

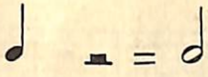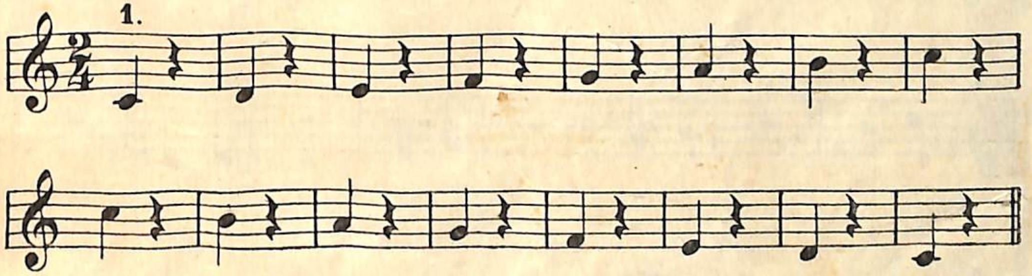

Աւինդ՝ եղանակ
Չալ ընկնել՝ գոյնը փոխել
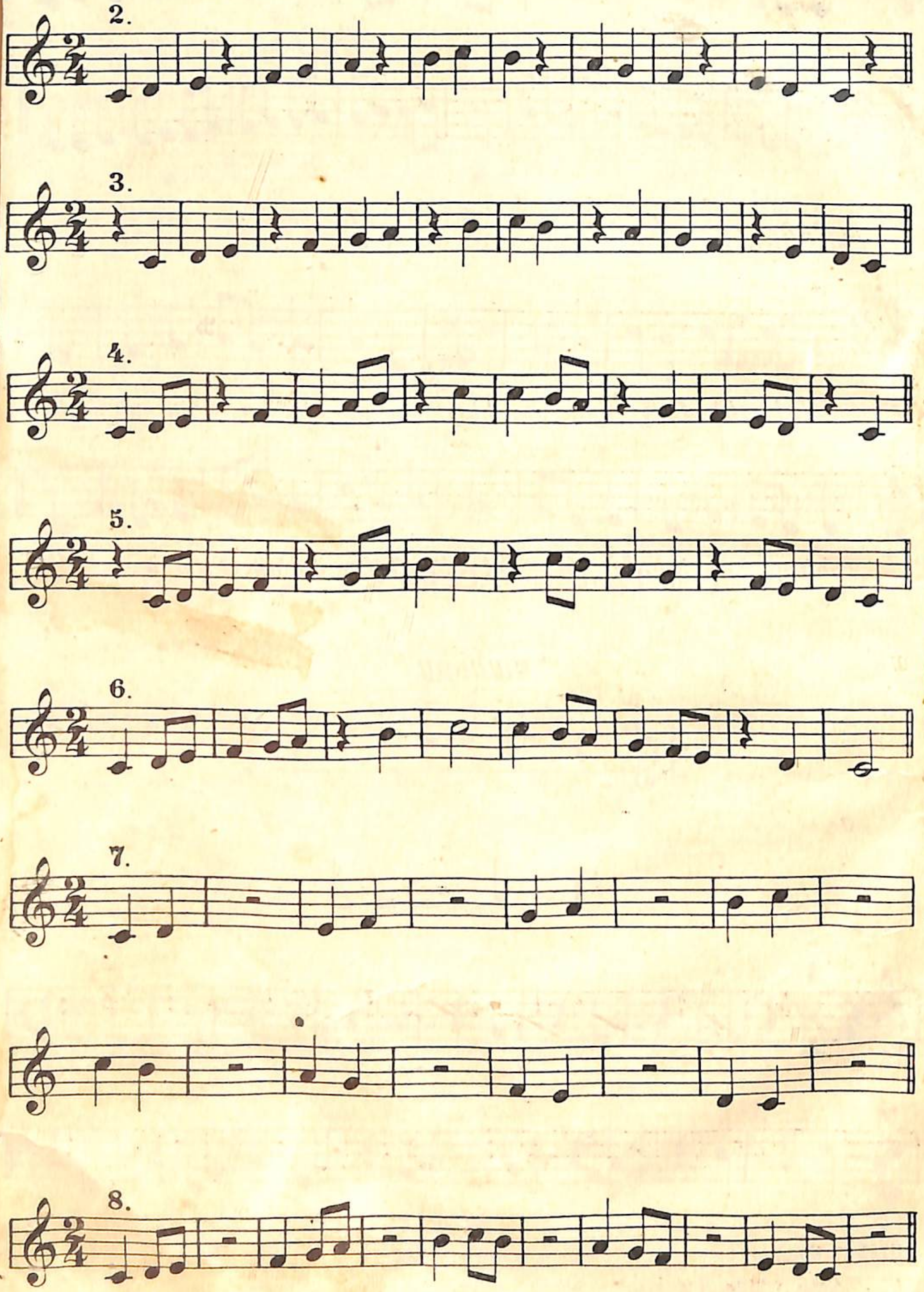
ԱԳՌԱՒ
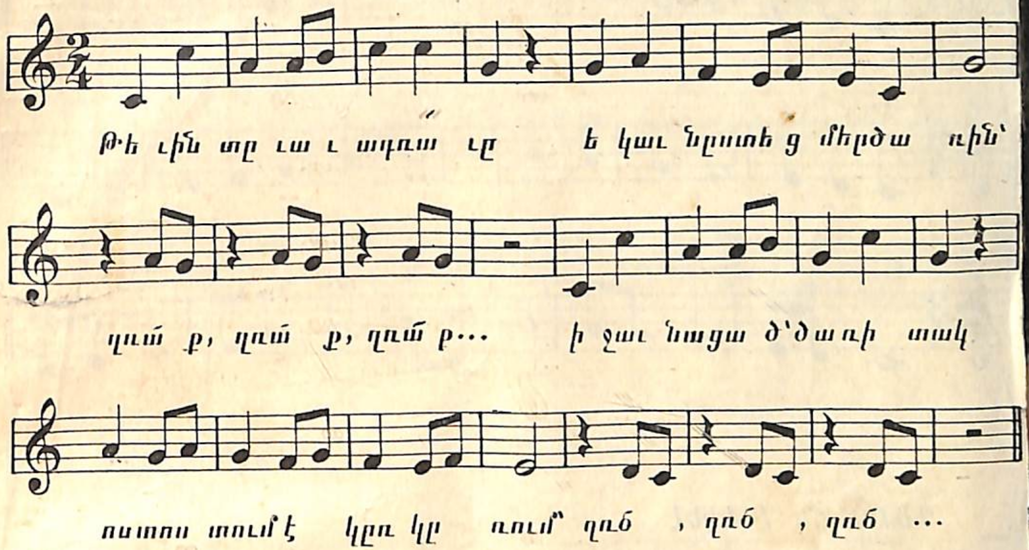
$\frac{3}{4}$ ԶԱՓ

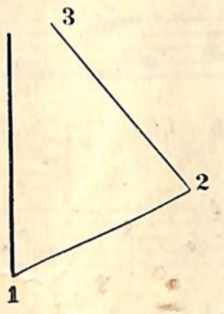

ԲԱՂԽՈՒՄ

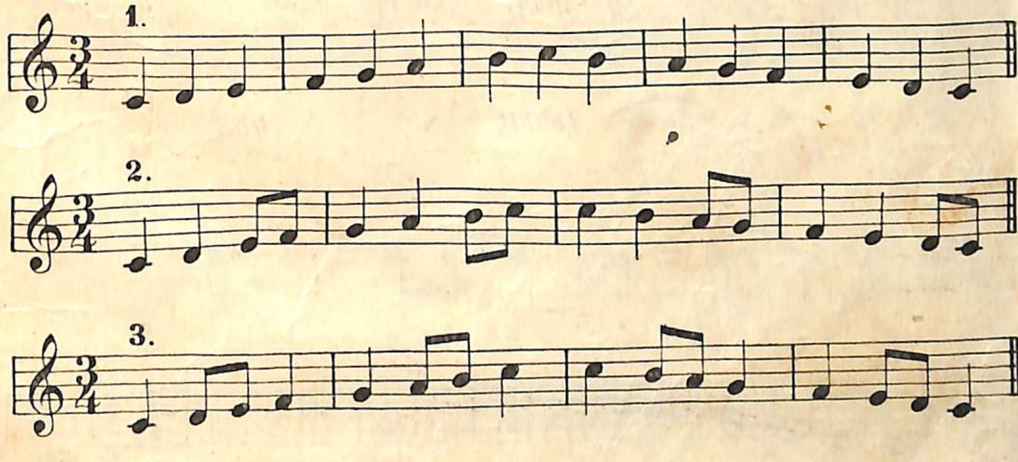

4.

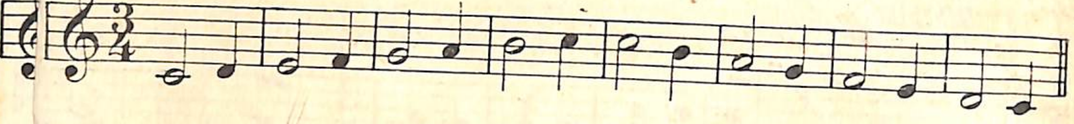

5.
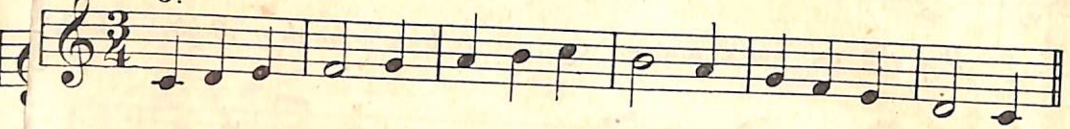
6.
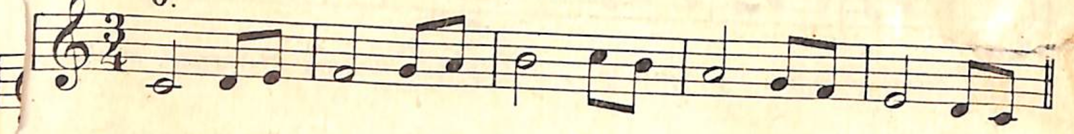
ԳԱՐՈՒՆՆ Է ԵԿԵԼ
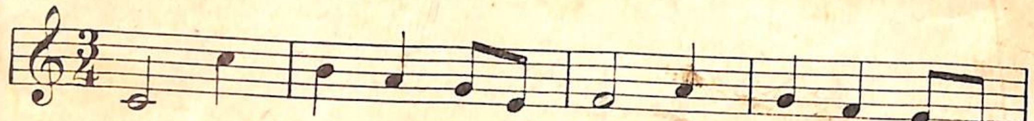
Գա րունն է ե կե լ նախ շուն թե ւե րո վ

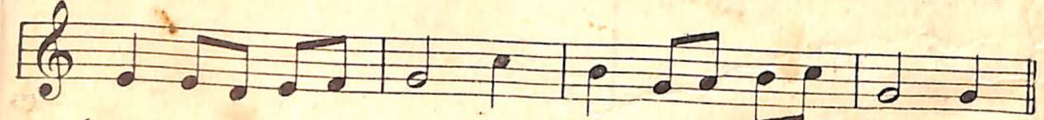

նախ շու ն թե ւե րով, պէս պէ ս ձե ւե րով:

ԼԻԳԱ ԿԵՏ

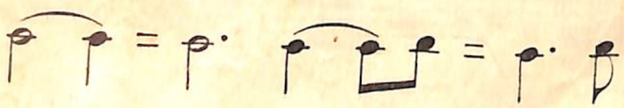

1.

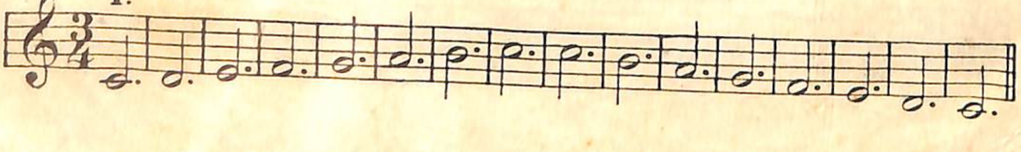

2.
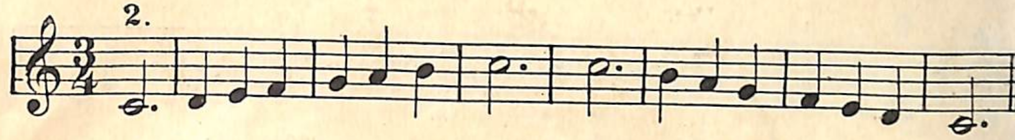
3.

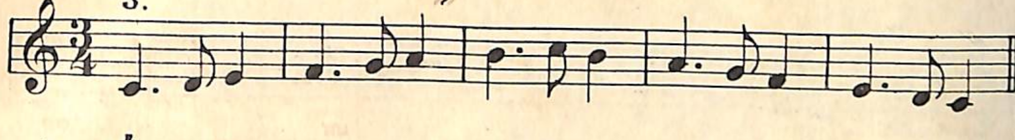

4.

2769-14

Ո՞ՒՐ Է ՇՇՈՒԿԸ

Ո՞ւր է շը շու կը քաղցըր ան տա ռի, ո՞ւր է կար կա չը
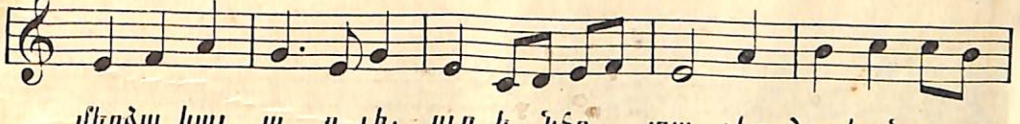
մեղձա կայ ա ռ ւի, ուր և նշո տա ւէտ ծաղկունքը
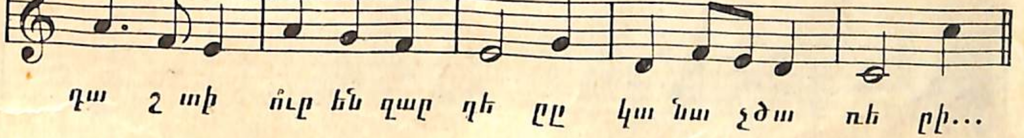
դա շ տի ո՞ւր են զար դե րը կա նա չծա ռե րի…

1.
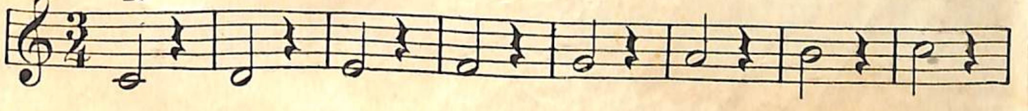
ZOOZ-Арм.ССР им. А. Мясникяна Ա. ՄՅԱՍՆԻԿՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ

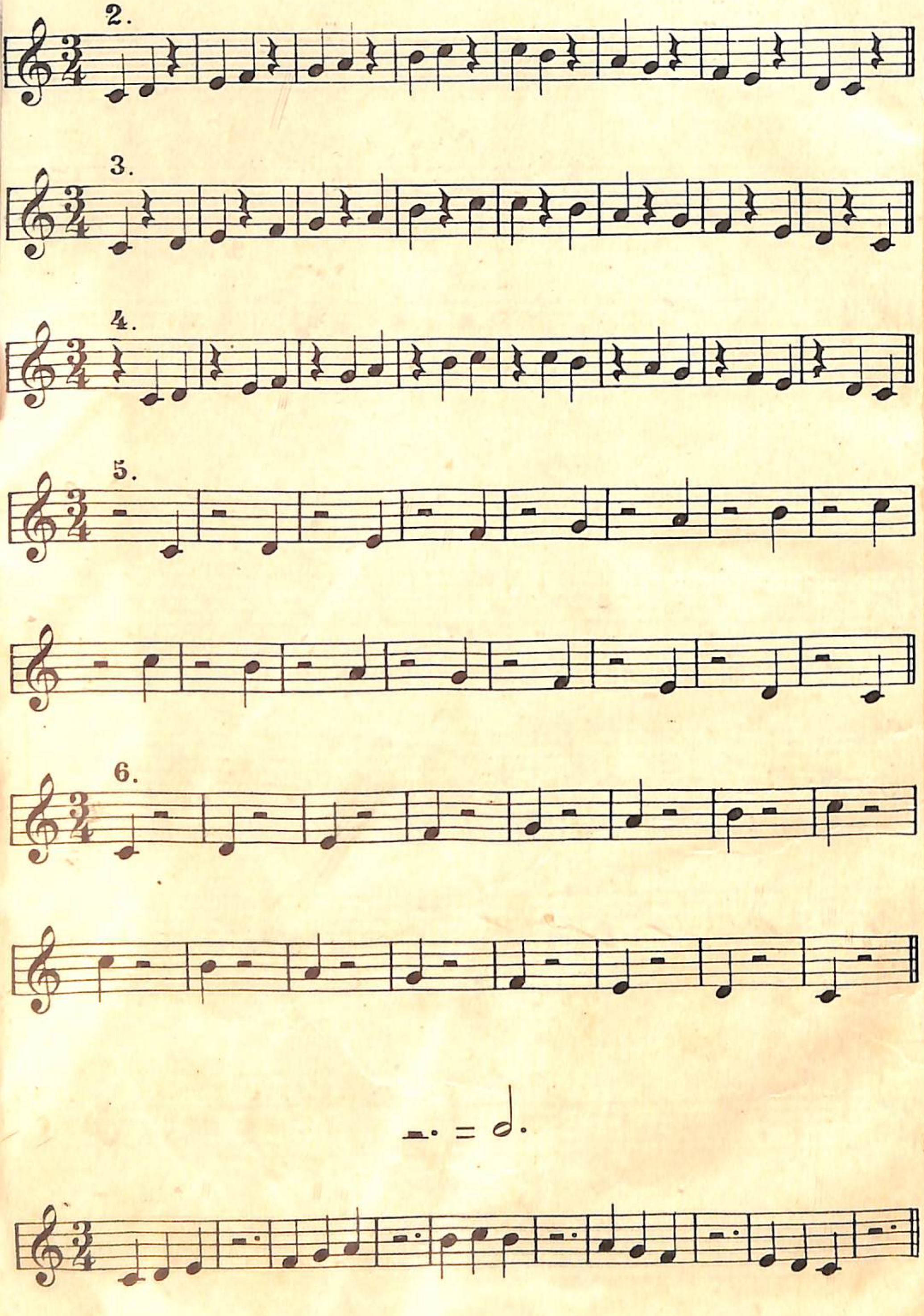
2.
3.
4.
5.
6.

ԱՐՏՈՒՏԻԿ

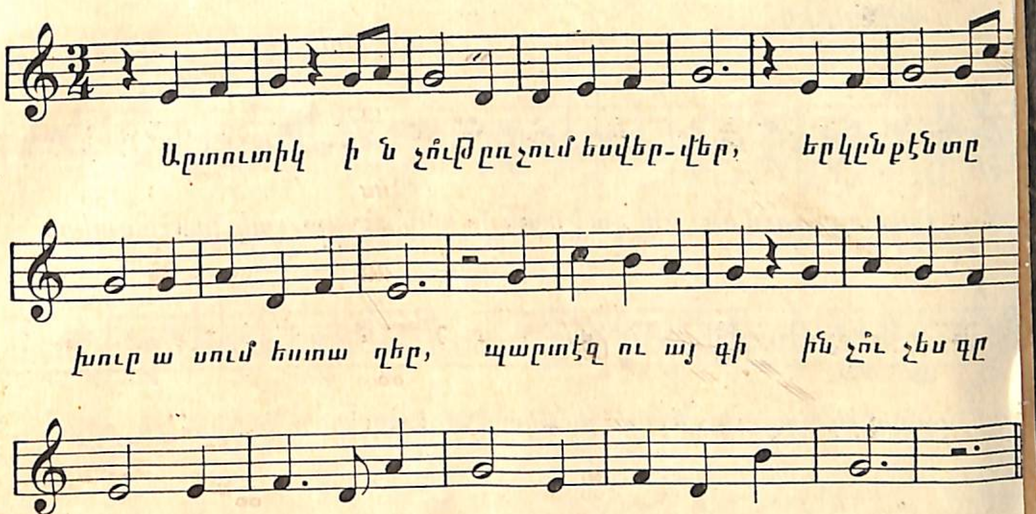
Արտուտիկ ի ն չո՛ւթըռչում հավեր-վեր, երկընքէնտը
խուր ա սում հատա ղէր, պարտէզ ու այ գի ին չո՛ւ չես գը
նում, բը՛ն բու շ ձա գերդ որ տեղ ես հա նում։
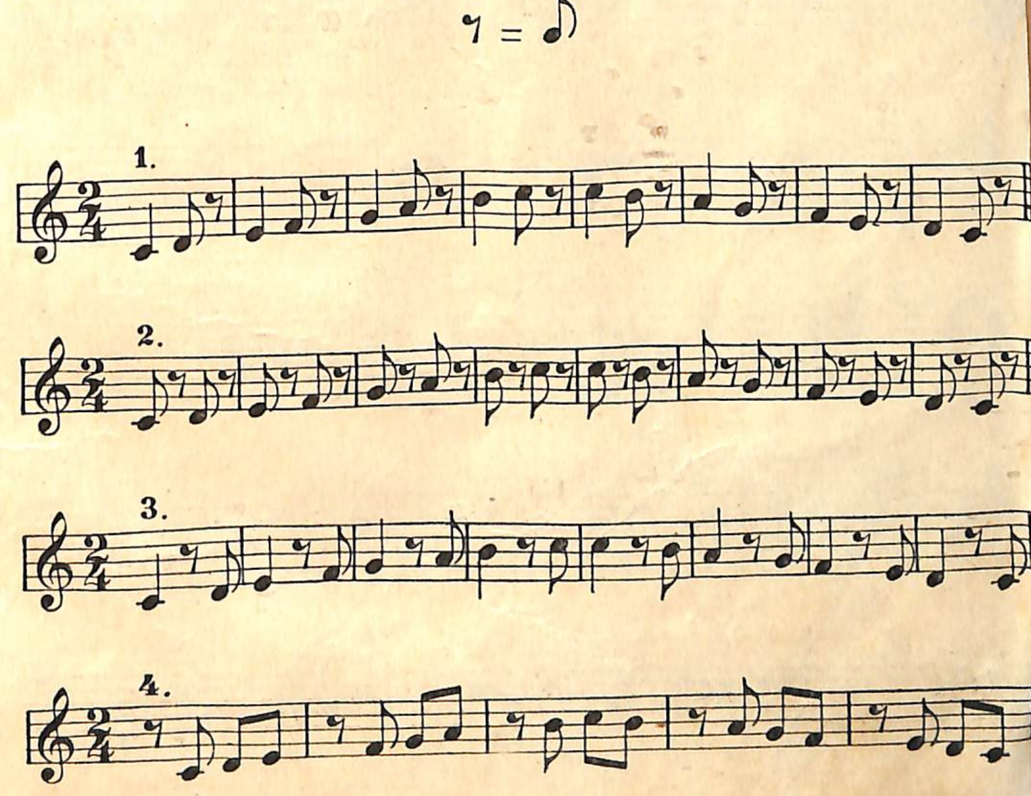
1.
2.
3.
4.

ՓՈԹՈՐԻԿ

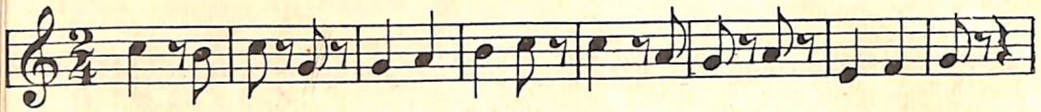

Ձուտպահում են ծո վածո ցում նաւ ու նա ւակ, նա ւաստիք.
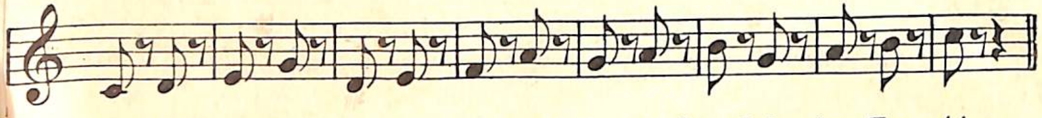
Չը փոթ, աղմուկ, ի բա րանցում՝ մօ տե նում է փո թո րիկ։

1
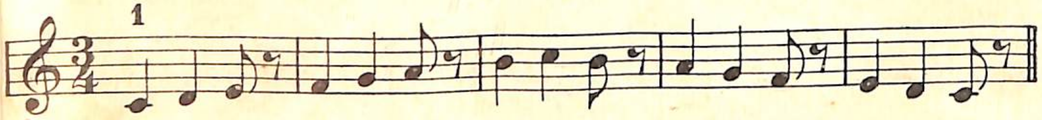
2.
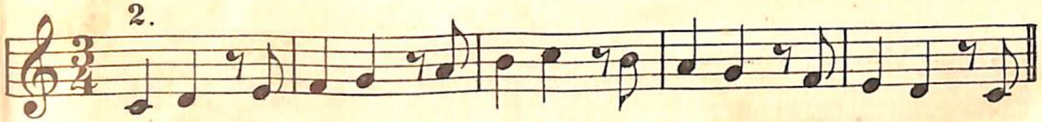
3.
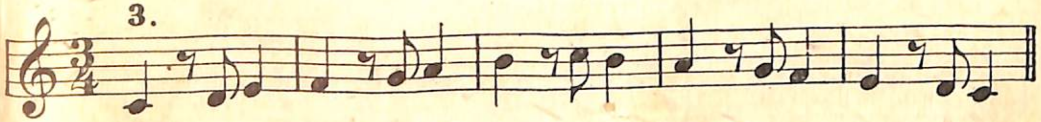
4.
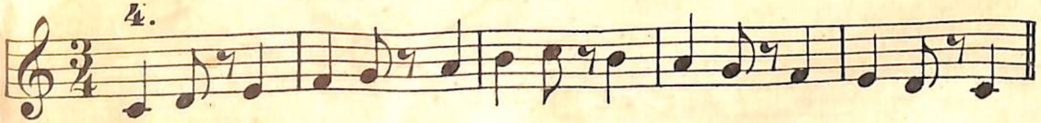
5.

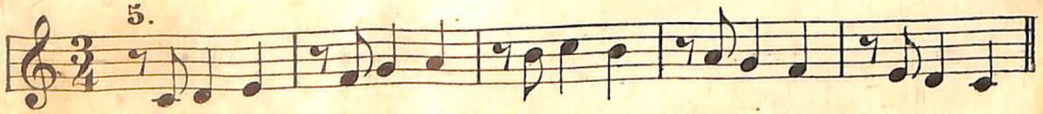

ՀՈՎԻԻ ԱՆԿՈՂԻՆԸ

Ա.
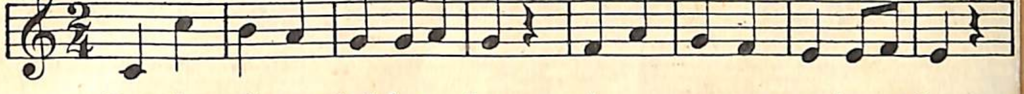
Սա րի լան ջը մահ ճա կալ, չե չոտ քա րը գըլ խա կալ,
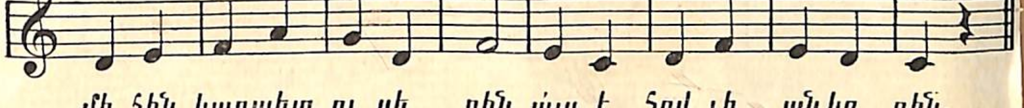
մի հին կարպետ ու սե րին այս է հով ւի ան կո ղին.

Բ

երբ անձրեն է կաթ կա թում և կար պե տը թըխ թըխ կում,

հո վիւն ա նուշ քը նի մէջ քաղցըր ե րազ է տես նում։

ԷԼ ՉԿԱՅ, ԿՈՐԱՆ...

Ա.
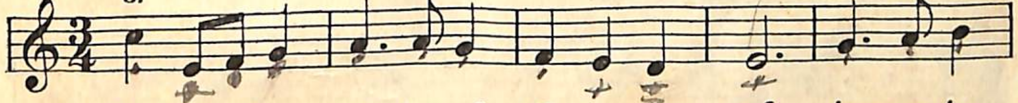
Ցօղ ու ծա ղիկ կո րան, էն ո՜ւր կո րան, երգ ու եր

Բ
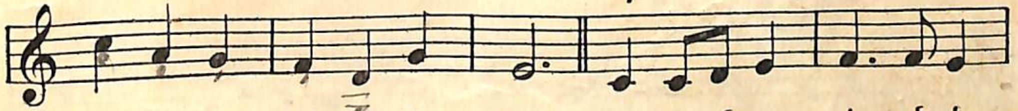
գող թը ռան, էն ո՜ւր հի մա. Չո ղու նա րե ւըն էլ

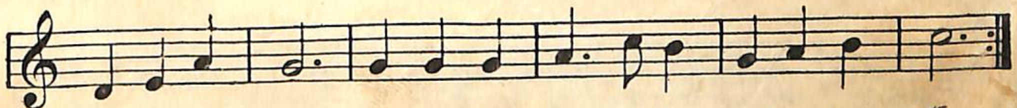

չը կայ, չը կայ, ոչ ծա ղիկ ոչ էլ երգ չը կայ, կո րա՜ն...

ՁԱՆԳԱԿՆԵՐԻ ՂՈՂԱՆՋԸ
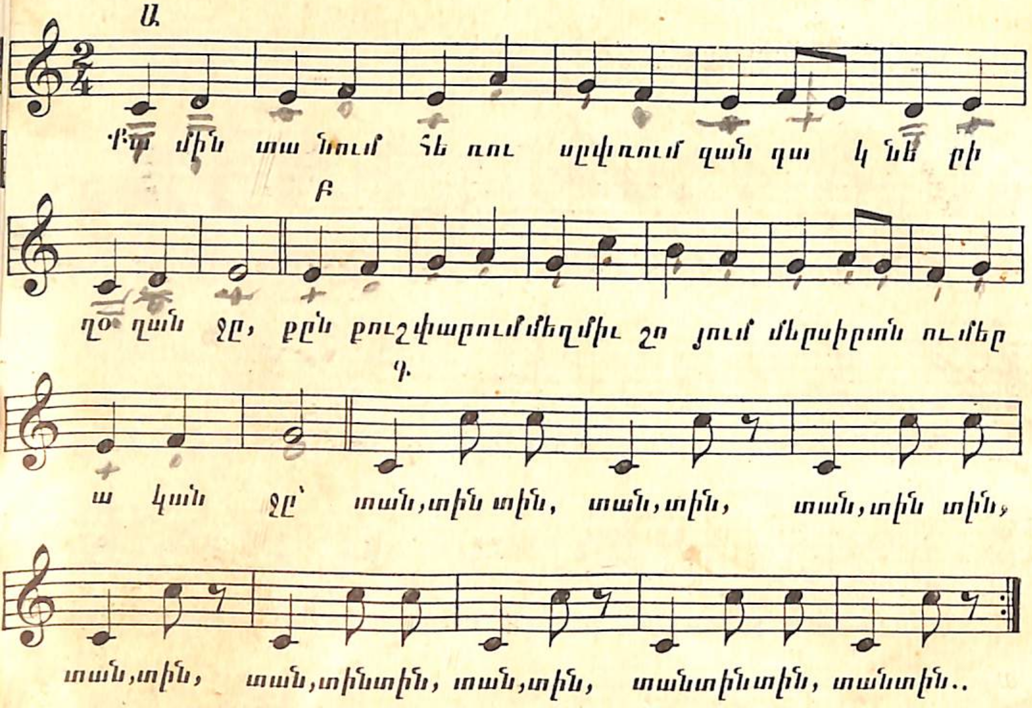
ՆԱԽ-ՏԱԿՏ

ՊԱԿԱՍԱՒՈՐ ՏԱԿՏ

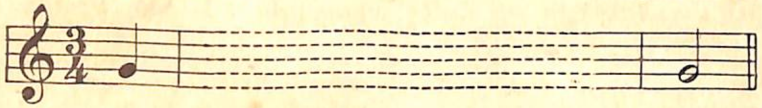

ԿԱՆՕՆ

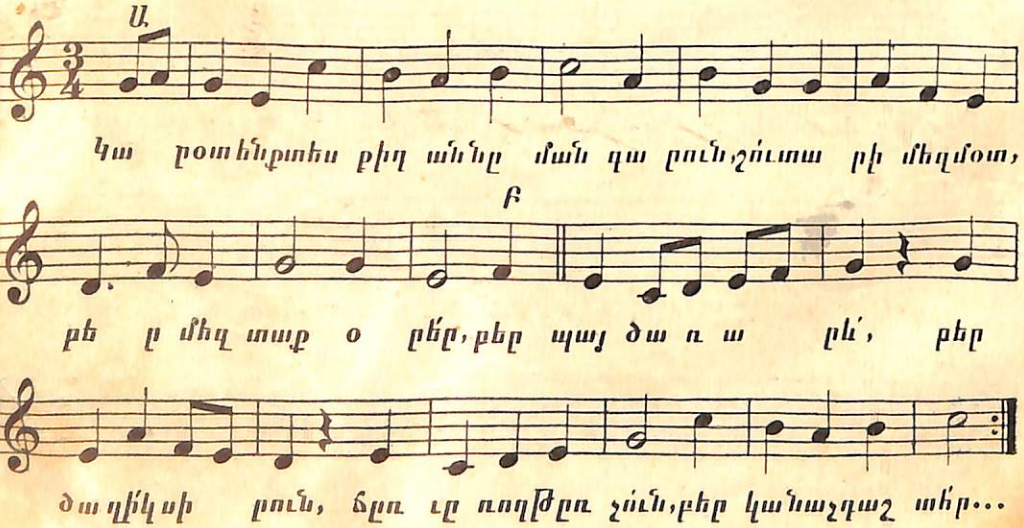

բարձր օկտաւ ԴՕ-ՐԷ-ՄԻ նօտաները

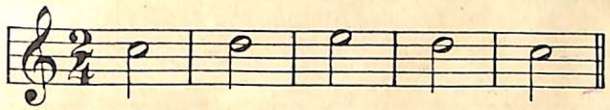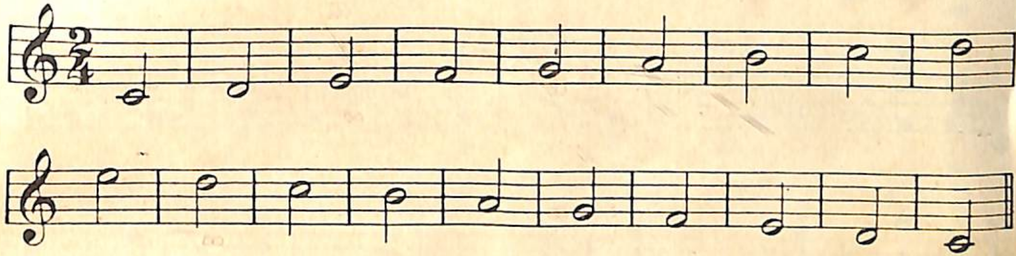

ԱԿՑԵՆՏ
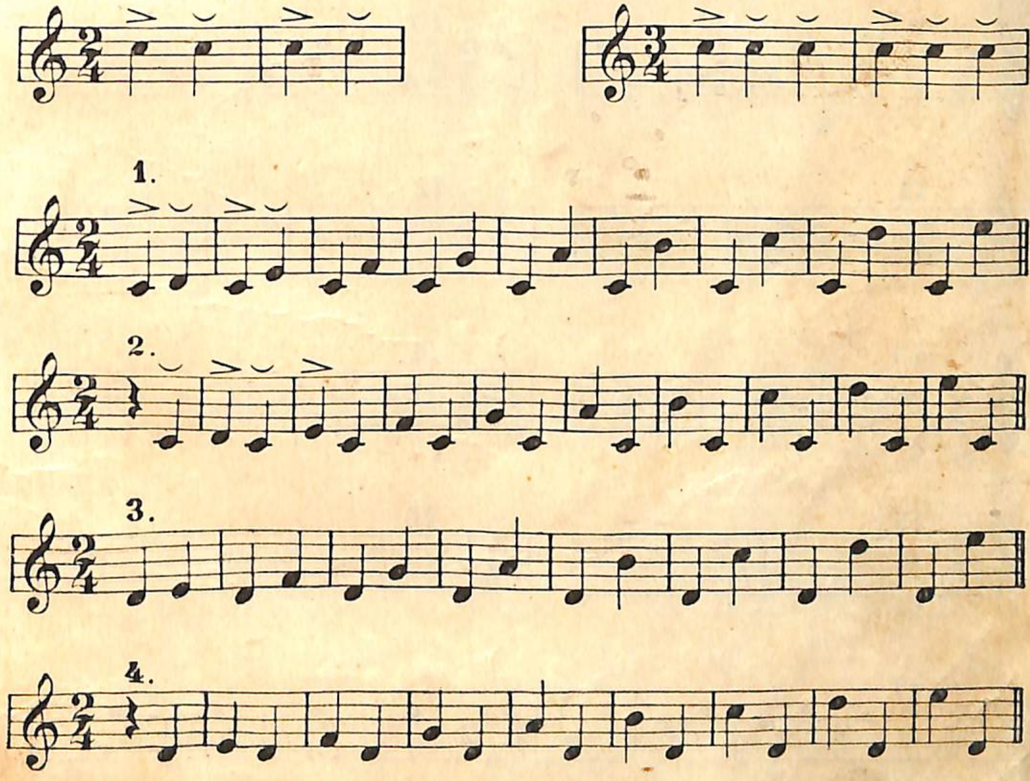
5.

6.
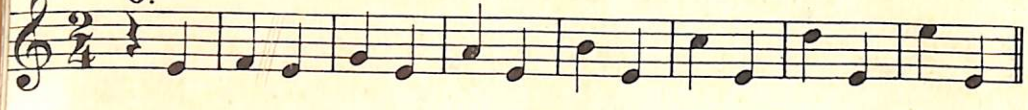
7.
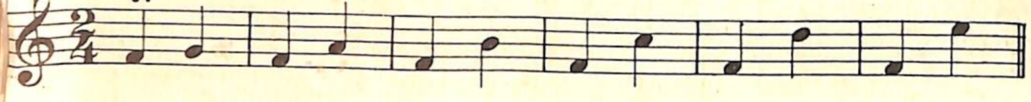
8.

9.

10.
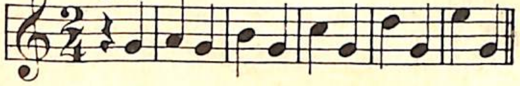
11.

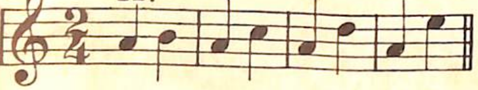

12.

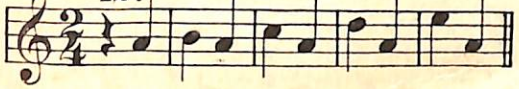

13.
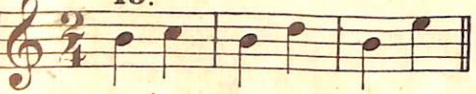
14.
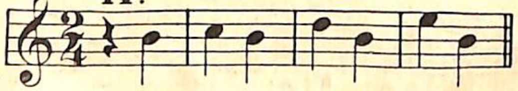
15.

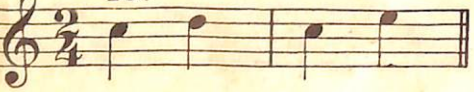

16.

17.
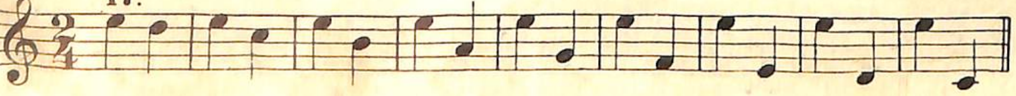
18.

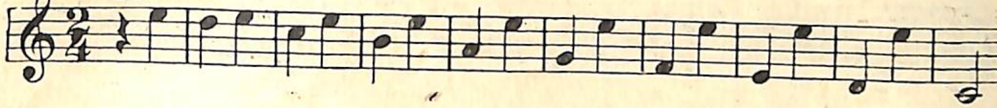

19.
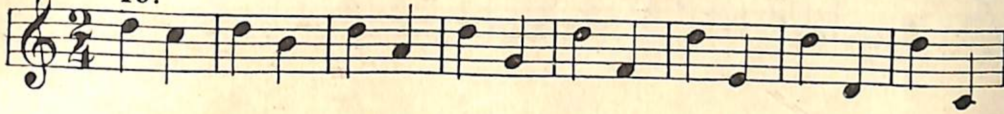
20.
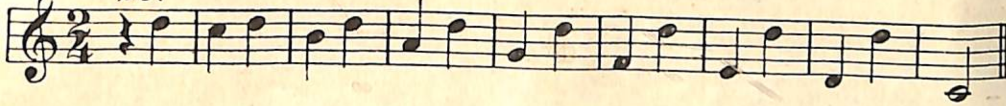
21.
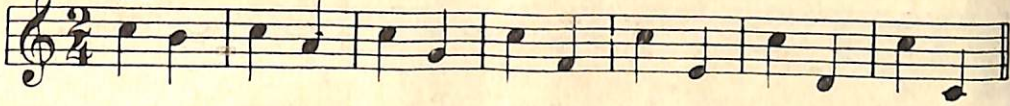
22.
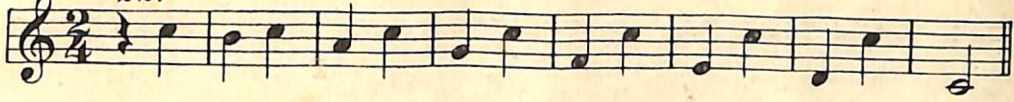
23.

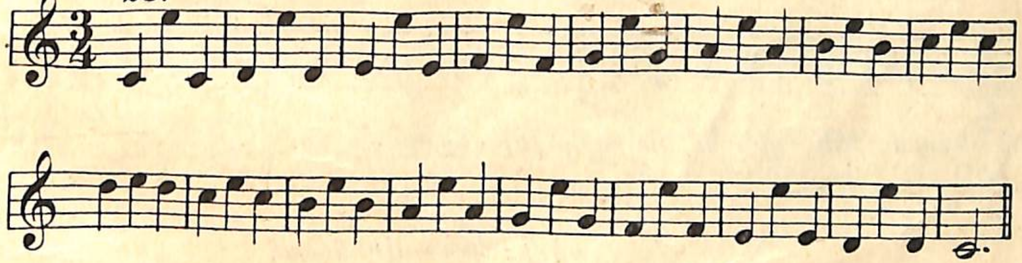

24.

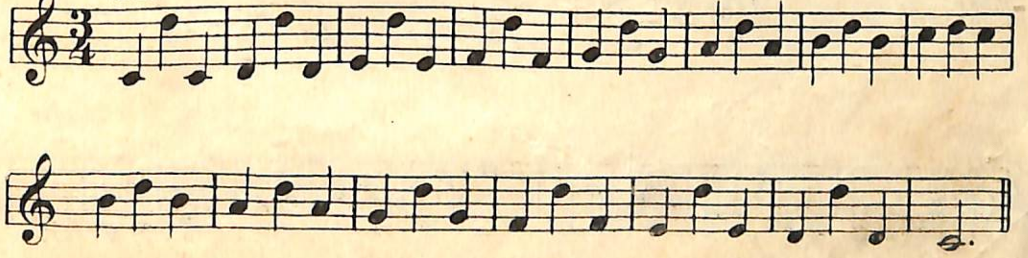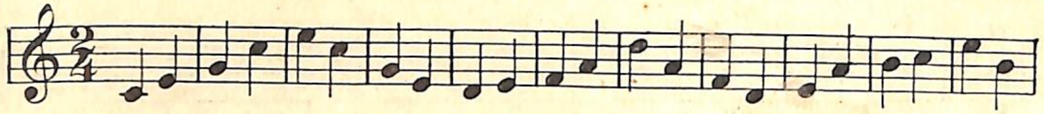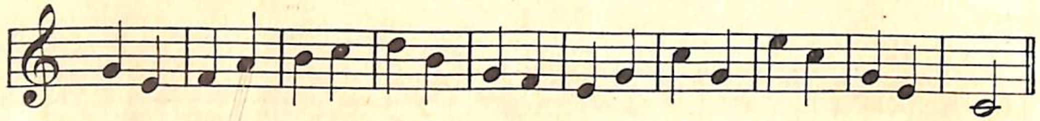

ԼԵԳԱ՛ՏՕ   ՖԵՐՄԱ՛ՏՕ

ԳԻՇԵՐԻԱՅ ԵՐԳ

Գե ղե ցիկ ու զով գի շեր է պայ ծառ, ա նուշ կը քը
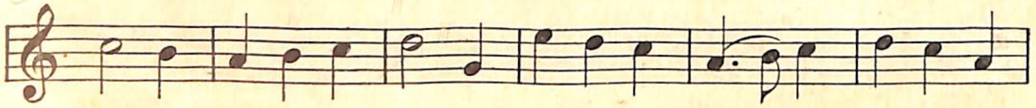
նով քը նած է աշ խարհ ծա ռե րը մեղ մի կ քա մուց օ րօր

ւում հե զիկ ու նա զիկ եր գեր սըլ ւսը լու մ...

ցածրի օկտաւ Մի նօտան

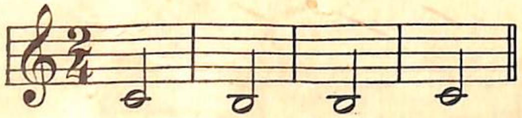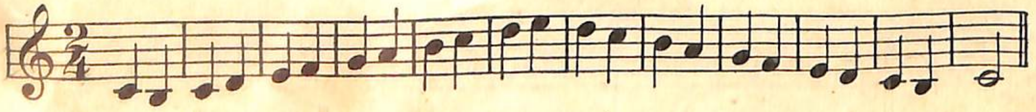

2.
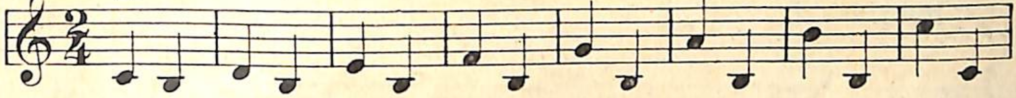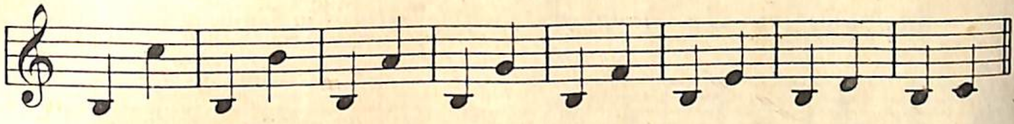
3.
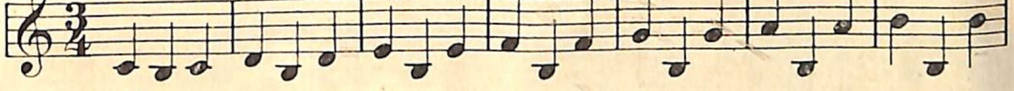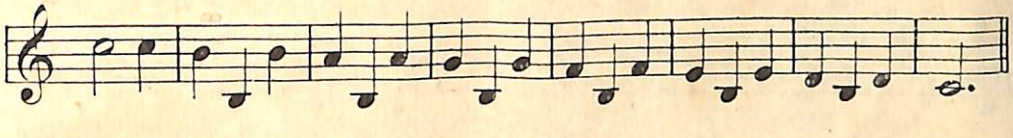
4.
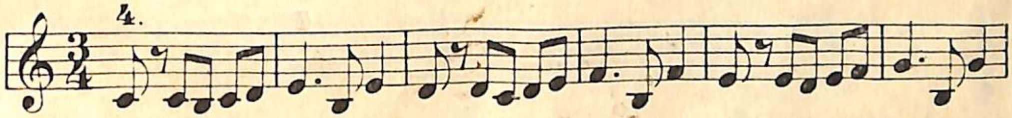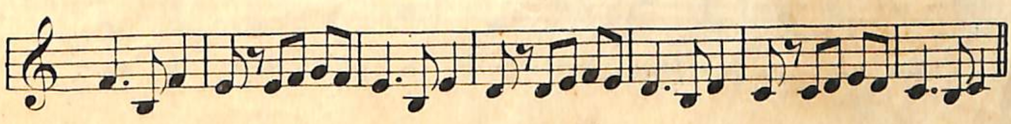
ՄԱՅԻՍՆ Է
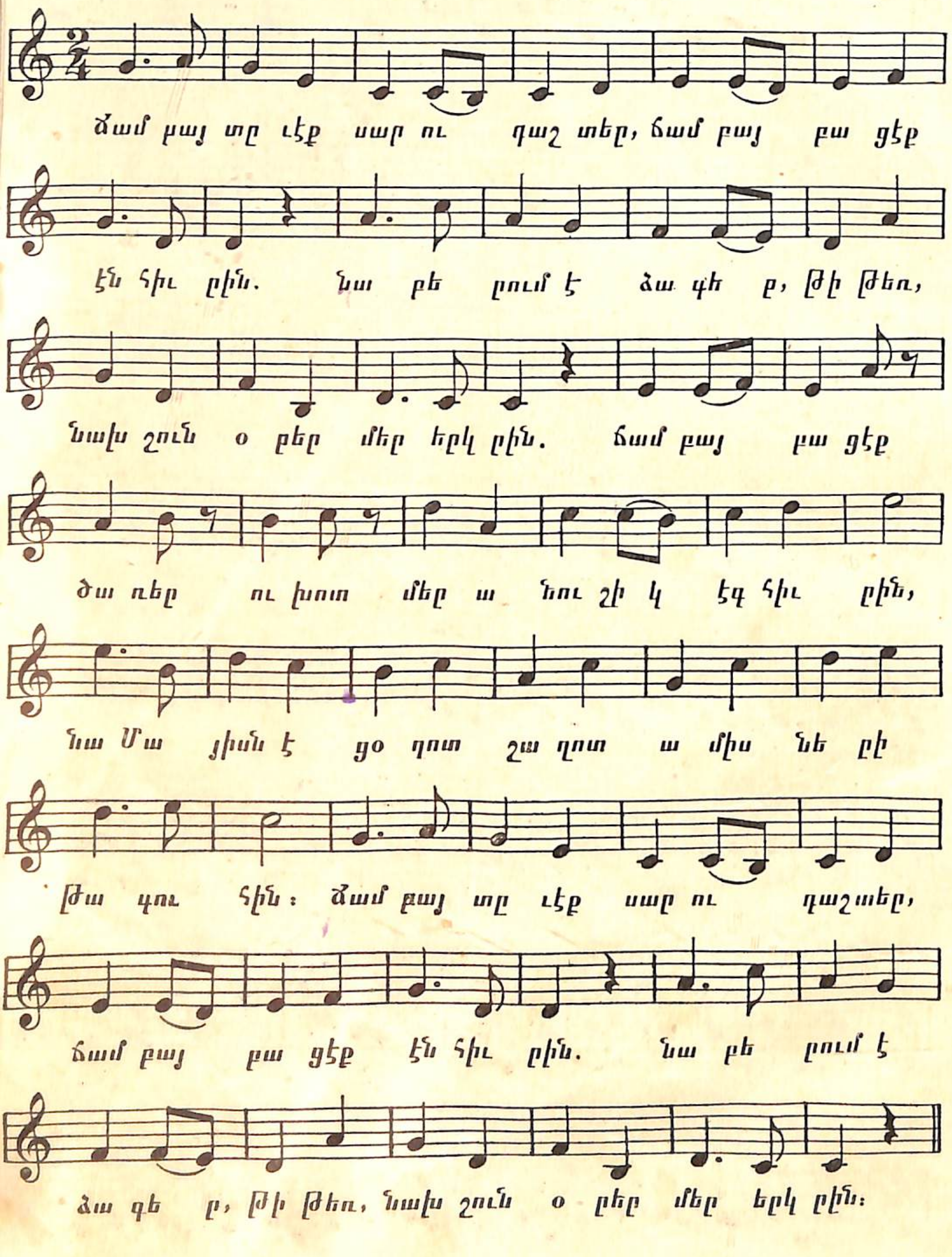
ԱՄՓՈՓՈՒՄՆ

Մեր ականջին հասած օդի ալիքների ամեն մի շարժումը կոչւում է ձայն։

Ձայները լինում են երաժշտական և ոչ երաժշտական:

Երաժշտական են կոչւում այն ձայները, որոնք ունեն որոշ բարձրութիւն, որոշ տևողութիւն ու արտայայտւում են պայմանական նշաններով։

Երաժշտական հիմնական ձայները եօթն են—դօ, ռե, մի, ֆա, սօլ, լյա, սի:

Հիմնական ձայների աստիճանական հետևողութիւնը կոչւում է ձայնաշար։

Եօթն աստիճան ցածր, կամ եօթն աստիճան բարձր կրկնւած ամեն մի հիմնական ձայն կոչւում է օկտավ։

Այն ձայնաշարը, որի վրայ աւելանում է և առաջին աստիճանի օկտաւը—կոչւում է գամմա։

Ձայն արտայայտող նշանը կոչւում է նոտա։

Հինգ հորիզոնական-զուգահեռական գծերը, որոնցից բարձր ու ցածր գրւում են նոտաներ՝ կոչւում են նոտային սիստեմ:

Նոտային սիստեմը որոշում է ձայների բարձրութիւնը, իսկ ձայների տևողութիւնը որոշւում է նոտաների գրութեան զանազան ձևերով։

Սօլ' քանալի կոչւում է այն աղեղնաձև նշանը, որի շրջանը յանգւում է նոտային սիստէմի երկրորդ գծի վրայ և իր սօլ' անունը տալիս է այդ գծի վրայ գտնւող նոտային։

Նոտային սիստէմի ցածր (ու բարձր) գործածւող գծիկները կոչւում են օժանդակ գծեր:

Տարբեր տևողութիւնների գումարների հաւասարութիւնը կոչւում է միութիւն. իւրաքանչիւր միութիւն առանձին վերցրած կոչւում է տակտ։

Տակտերը բաժանւում են իրարից տակտի գծերով։

Տակտ որոշող կոտորակային թիւը կոչւում է չափ։

Չափի յայտարարը ցոյց է տալիս տակտի մէջ պարունակւող տեւողութիւնները, իսկ համարիչը՝ այդ տևողութիւնների քանակը։

Այն չափերը, որոնց համարիչը 2 է՝ կոչւում են երկմասանի չափ, իսկ երբ 3 է՝ եռմասանի։

Թէ երկմասանի, թէ եռմասանի չափերը ունեն իրենց համապատասխան բաղխումները:

Իւրաքանչիւր տևողութիւն ունի իր լռութեան համապատասխան նշանը, որը կոչւում է պա'ուզա։

Այն աղեղնաձև կապը, որ միացնում է երկու միատեսակ բարձրութիւն ունեցող նոտաներ՝ կոչւում է լի'գա։

Կէտը տևողութեան նշան է—հաւասար է այն տևողութեան կիսին, որից յետոյ դրւում է։

Երգի կամ նրա մի մասի կրկնութեան նշանը կոչւում է ռեպրի'զա։

Երգի վերջին պակասաւոր տակտը լրացւում է սկզբի կիսատ տակտով. այդ օժանդակող տակտը կոչւում է նախ-տակտ:

Ամեն մի տակտի առաջին մասը ունի իր բնական շեշտը (ծանրութիւնը), որ կոչւում է ակցե'նտ կամ ակչե'նտ:

Այն կապը, որ միացնում է տարբեր բարձրութիւն ունեցող նոտաներ՝ կոչւում է լեգատո'ւրա (լեգա'տօ՝ կապած, միացած)։

Կէտով աղեղնաձև նշանը կոչւում է ֆերմա'տօ:

ԵՐԳԵՐ

1 Բադիկ . . . . . ԼՈՒՍԱԲԵՐ
2 Գաթան ու փախլաւան . . . ՆՈՐ ԱՅԲԲԵՆԱՐԱՆ
3 Հուռին . . . . ԼՈՒՍԱԲԵՐ
4 Խնոցի . . . . . ԼՈՒՍԱԲԵՐ
5 Կատու . . . . Ղ. ԱՂԱՅԵԱՆ
6 Գրել-կարդալ . . . . ՄԱՅՐԵՆԻ ԼԵԶՈՒ
7 Մատանը . . . . Ա. ԽՆԿՈՅԵԱՆ
8 Գառնուկ . . . . ՄԱՅՐԵՆԻ ԼԵԶՈՒ
9 Մեղու . . . . . ԼՈՒՍԱԲԵՐ
10 Աշունը եկաւ . . . . Ռ. ՊԱՏԿԱՆԵԱՆ
11 Արևին . . . . . Ղ. ԱՂԱՅԵԱՆ
12 Ջաղացում . . . . Ս. ԽՆԿՈՅԵԱՆ
13 Էյ, կանաչ ախպէր . . . ԼՈՒՍԱԲԵՐ
14 Գարուն է . . . . Ս. ՔԱՄԱԼԵԱՆ
15 Ագռաւ . . . . Ց. ԱՂԱԲԱԲ
16 Գարունն է եկել . . . Ռ. ՊԱՏԿԱՆԵԱՆ
17 Ո՞ւր է չչուկը . . . . ՄԱՅՐԵՆԻ ԼԵԶՈՒ
18 Արտուտիկ . . . . Ռ. ՊԱՏԿԱՆԵԱՆ
19 Փոթորիկ . . . . Ա. ԾԱՏՈՒՐԵԱՆ
20 Գիշերւայ երգ . . . . Հ. ՀԱՅՐԱՊԵՏԵԱՆ
21 Մայիսին . . . . Հ. ՀԱՅՐԱՊԵՏԵԱՆ

ԵՐԿՁԱՅՆ ԵՒ ԵՌԱՁԱՅՆ ԿԱՆՕՆ

1 Հովւի անկողինը . . . Ղ. ԱՂԱՅԵԱՆ
2 Կարօտ . . . . ԼՈՒՍԱԲԵՐ
3 Էլ չկայ, կորան . . . Գ. ՄԵՍԵԱՆ
4 Զանգակների ղողանջը . . . ***

ՄԻ ՔԱՆԻ ԽՕՍՔ

Շատ ենք ցաւում, որ տեխնիքական մի քանի պատճառներ (ամբողջ հրատարակութիւնը արւած է կրկնակի կլիշէով) ստիպեցին մեզ դասագրքից առ այժմ անջատել մեր մեթոդիկ բացատրութիւնները, որը թողնում ենք մինչև առաջիկայի հրատարակութեանը։

Առ այժմ միայն այսքանը կարևոր ենք համարում ասելու, որ ներկայ Երաժշտական Այբբենարանը հետևանք է մեր 7—8 տարւայ ուսուցչական փորձառութեան. այդ ժամանակի ընթացքում շարունակ հետևել ենք՝ ինչպէս երաժշտական մանկավարժական գրականութեան, այնպէս էլ և երաժշտութեան գիտական բացատրութեան վերջին խօսքին։

Եթէ այս հանգամանքը կարևոր գտնեն մեր ընկեր ուսուցիչները, կլինենք անչափ ուրախ։

1913 թ. Յունիսի 18

Պետերբուրգ

6078/1.
6078/4

784
5-49